gewone rietzanger niet gauw zult aantreffen. Een heel goede manier om z'n gezang te leren kennen, is eens een uurtje bij zo'n in de rogge zingende bosrietzanger te gaan zitten. Dan zullen we hem niet zo gauw meer voor een spotvogel uitdaken.

Uiterst tevreden trokken we tenslotte huiswaarts. Onderweg hoorden we de nachtegaal nog, die, het was de 8e Juni, wel niet zolang meer zal blijven zingen. Vlak bij huis hadden we nog gelegenheid, om de blauwborst goed te kunnen zien. Op z'n karakteristieke wijze zat hij op een uitstekende dode tak te zingen, waarbij we goed z'n blauwe borst met witte vlek, en de bruine rand onder de blauwe vlek zagen.

Blauwborstje met voer op weg naar het nest. Foto H. Jansen.

Hier huist deze soort in een eikenhakhoutbosje, zonder dat er iets moerassigs te ontdekken valt. Het ligt op de hoge heide, op ± 300 meter van de stad. En zo zijn we weer in de stad terug, een stad, die al is ze als stad weinig aantrekkelijk, een omgeving heeft, als weinig andere steden.

Het waterwildonderzoek in Nederland.

Nadat de waterwildsubcommissie in de loop van het afgelopen najaar haar werkzaamheden is begonnen, heeft deze organisatie zich in het begin voornamelijk bezig gehouden met het verzamelen van gegevens en het voorbereiden van het eigenlijke onderzoekingswerk. Doordat enige van de lichamen, die in de W.S.C. zijn vertegenwoordigd, samen met enige andere thans fondsen hebben beschikbaar gesteld voor een breed opgezet onderzoek naar de oorzaken van de aantalsveranderingen bij enige groepen van jachtdieren, zal dit onderzoek worden uitgevoerd door het Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek in de Natuur (Itbon) te Oosterbeek. Voor dit onderzoek is een werkgroep gevormd, waarin enige leden van de W.S.C. zitting hebben. De Heer Eygenraam te Ede zal het eigenlijke werk ter hand nemen. In het afgelopen voorjaar heeft deze zich voornamelijk met het onderzoek naar de stand van het korhoen bezig gehouden. Thans zal ook het waterwild het onderwerp van de onderzoekingen worden. Over de problemen, die zich hier voordoen zou ik hieronder iets willen mededelen.

In het algemeen gaat het dan om de volgende vragen : Welke aantalsveranderingen hebben zich de laatste tijd voorgedaan bij het waterwild en in hoeverre zijn deze te verklaren als een ge-

volg van de inkrimping van het levensareaal, dàt voor het waterwild beschikbaar is ? Hoe kan het beschikbare areaal zo goed mogelijk bewoonbaar gehouden worden ? Voor de beantwoording van de eerste vraag zullen wij zowel de aantalsveranderingen van het waterwild (soort voor soort) als de veranderingen in de grootte van het areaal kwantitatief moeten benaderen.

Wat de eerstgenoemde veranderingen betreft, wij kunnen natuurlijk om te beginnen proberen hiervan een beeld te krijgen door middel van z.g. census : tellingen ofwel schattingen. De gevolgde techniek verschilt al naar mate we te maken hebben met broedvogels of trekkers en overwinteraars. Voor onze eigen broedvogelbevolking zullen we vnl. bevolkingsdichtheden moeten bepalen en vergelijken met dergelijke cijfers over een langere periode van jaren. De eenden- en ganzenequète van de W.S.C. heeft veel antwoorden opgeleverd, die een goed aanknopingspunt bieden voor verdere studie op dit gebied ; de gehele uitwerking van de op deze enquète binnengekomen antwoorden is van de W.S.C. naar het Itbon overgegaan.

Bij tellingen en schattingen van de aantallen trekkend en overwinterend waterwild gaat het niet zo zeer om de bevolkingsdichtheden als wel om de absolute aantallen. Wèl kunnen natuurlijk de trekkende eendensoorten op hun Noordelijke broedplaatsen in principe op gelijke wijze worden bestudeerd als wij het onze broedvogelstand hier te lande doen. Voor de geweldige uitgestrektheden en de ontoegankelijkheid van die Noordelijke broedgebieden kan hier niet zonder meer mee worden volstaan. Er is een tweede methode mogelijk ; het ringonderzoek heeft geleerd, dat trekeenden uit geheel Noordelijk Europa ons land op de trek passeren. Tellingen en schattingen van de aantallen eenden en ganzen, die doortrekken en overwinteren zijn dus ook een maatstaf voor de stand der Noórdelijke gebieden. Variabelen als weerinvloeden en geleidelijk minder geschikt worden van de pleisterplaatsen in ons land moeten echter zorgvuldig worden nagegaan en in de waardering der teluitkomsten berekend.

Voor het verrichten van deze tellingen heeft het Itbon de medewerking gekregen van een aantal jagers en ornithologen, die regelmatig het censuswerk zullen uitvoeren in daarvoor met zorg gekozen gebieden. Het censuswerk wordt voorts gecoördineerd met soortgelijk werk in Groot-Brittannië en Ierland. Van de Engelse W.S.C. hebben wij in Nederland overigens belangrijke steun in de vorm van optische instrumenten, die bij de uitvoeringen der census goede diensten zullen bewijzen, terwijl z.g. „telfoto's" ontvangen werden om het schatten van grote vogeltroepen „op te leren". Het ligt voorts in de bedoeling om enige malen per seizoen te tellen vanuit een helicopter, zoals door de Amerikaanse waterwildbiologen wel wordt gedaan.

Al dit telwerk heeft echter een bezwaar : het moet over een behoorlijk aantal jaren achtereen worden doorgezet, willen de resultaten een goede maatstaf opleveren voor een trend d.w.z.

een verandering, die niet wordt veroorzaakt door tijdelijk en plaatselijk optredende invloeden. Van bijzondere betekenis voor de vorderingen van het waterwildonderzoek zou het daarom zijn, indien de beschikking werd verkregen over een zo groot mogelijk aantal jachtregisters (of dagboeken ! Red.) met gegevens over geschoten waterwild, natuurlijk ook weer over een zo groot mogelijke periode. Zo een trend moet zich n.l. ook weerspiegelen in de afschotcijfers, al zullen ook hier andere variabelen weer goed in het oog gehouden moeten worden. Namens het Itbon zou ik hier een beroep willen doen op alle waterwildjagers, die dergelijke gegevens hebben, om ze ter beschikking te stellen van het waterwild-onderzoek. Het spreekt vanzelf, dat deze gegevens als strikt vertrouwelijk zullen worden beschouwd. Gaarne zullen Uw gegevens worden ingewacht door de Heer Eygenraam, Van Irhovenlaan 5, Ede, die ook de jachtregisters, welke reeds ter beschikking staan, zal bewerken.

Van veel waarde zouden trouwens ook de gegevens over de komende jaren zijn, zodat ook zij, die van nu af aan hun jachtuitkomsten t.a.v. het waterwild zouden willen gaan optekenen, hierdoor op zeer welkome wijze kunnen gaan medewerken aan ons onderzoek. Ook hiertoe vonden wij reeds verschillende jagers bereid, maar een groter aantal medewerkers zou zeer in het belang van het researchwerk zijn. Niet alleen de jaartotalen zijn hierbij van belang, maar ook de spreiding over het seizoen en de aantallen woerden en eenden, soort voor soort.

Onze kennis van de verplaatsingen der trekeenden berusten voor het overgrote deel op de resultaten van het trekonderzoek met geringde proefdieren. Vooral van de wilde eenden en de wintertalingen zijn reeds zeer grote aantallen geringde vogels teruggemeld. Hieruit zijn ook belangrijke conclusies getrokken. Zo kon b.v. de standvogelnatuur van onze inheemse wilde eenden worden aangetoond. Dit was vooral van belang, omdat daardoor in combinatie met andere gegevens aan de buitenlandse jagers kon worden duidelijk gemaakt, dat de vangsten der eendenkooien in Nederland voor een groot deel uit inlandse wilde eenden bestaan. Zodoende verloor deze buitenlandse critiek de laatste jaren veel van haar scherpte.

Anderzijds kwamen bij het systematisch bewerken van de ringgegevens weer verschillende nieuwe problemen voor de dag, die bij de tot dusver gebezigde ringtechniek niet zijn op te lossen. In de toekomst zal bij het ringen aan die problemen in het bijzonder de aandacht worden geschonken.

Naast dit onderzoek naar de aantalsveranderingen bij het waterwild in hun samenhang met de veranderingen van het beschikbare broedareaal zal ook het tweede vraagpunt onze aandacht hebben. Zo zullen tal van ongewenste sterfte-oorzaken van het waterwild moeten worden opgespoord en ook weer kwantitatief moeten worden onderzocht, zoals in Noord-Amerika b.v. de invloed van de kraai op de water-wildstand is bewerkt